

іноді виконує роль самого учасника процесу, працюючи разом із дітьми [3, с. 63].

Підсумовуючи сказане, наведемо деякі **методичні рекомендації** щодо ефективної організації проектної діяльності на уроках музичного мистецтва та в позаурочний час:

1. Наявність значущої в дослідницькому, творчому плані проблеми, пов'язаної з життям, інтересами учнів. У результаті роботи над дослідженням і вирішенням проблеми учень має усвідомити, де і як він може застосувати набуті знання, уміти аргументувати власну точку зору, враховуючи бачення інших; здобути нові знання й досвід.
2. Належна підготовка вчителя до здійснення спільної проектної діяльності, логічність та єдність усіх етапів роботи, виваженість підбору та доцільність використання методів і прийомів, їх комплексне застосування. Слід пам'ятати, що метод проектів – не панацея, він не може використовуватися замість систематичного предметного навчання.
3. Врахування вікових особливостей учнів, специфіки навчально-виховного процесу того чи іншого навчального закладу, міста, регіону.
4. Робота над мистецьким проектом зазвичай пов'язана з організацією проектної діяльності на уроках і в позаурочний час. До роботи над проектом залучається не тільки учитель-предметник, а й класний керівник, педагог-організатор, батьки. Важливо вміти регулювати ступінь самостійності учнів і використовувати в процесі роботи над проектом прийоми прихованої координації.
5. Мистецький проект завжди має бути орієнтований на збагачення мистецьких вражень дітей, набуття ними нового досвіду творчої діяльності, формування інтересу до пізнання мистецтва, естетичних смаків, сприяти самореалізації через мистецтво.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Климова Л. В. Художня культура. 9 клас : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. – Київ : Літера ЛТД, 2009. – 160 с. : іл.
2. Кондратова Л. Г. Музичні учнівські проекти на уроках та в позаурочній діяльності

: метод. посіб. для вчителя музич. мист. / Л. Г. Кондратова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 120 с.

3. Кондратова Л. Г. Позаурочна проектна діяльність: що потрібно знати вчителю / Л. Г. Кондратова // Школа. – 2011. – № 12. – С. 61–92.

4. Масол Л. М. Музичне мистецтво : підруч. для 5 кл. для загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол, Л. С. Аристова. – Харків : Сиція, 2013. – 160 с.

5. Полат Е. С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед. / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина. – 3-е изд., стер. – Москва : Издательский центр «Академия», 2010. – 368 с.

6. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий. – В 2 т. – Т. 1 / Г. К. Селевко. – Москва : НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с. (Серия «Энциклопедия образовательных технологий»).

REFERENCES

1. Klymova, L. V. (2009). *Khudozhnia kultura. 9 klas. Pidruchnyk dlia zahalnoosvitnykh navchalnykh zakladiv* [Art culture. Grade 9. Student's Book for secondary schools]. Kyiv: Litera LTD.
2. Kondratova, L. H. (2014). *Muzychni uchnivski proekty na urokakh ta v pozaurochnii diialnosti* [Musical student's projects at lessons and in extracurricular activities]. Ternopil: Navchalna knyha-Bohdan.
3. Kondratova, L. H. (2011). *Pozaurachna proektna diialnist: shcho potribno znaty vchyteliu* [Extracurricular project activity: what do a teacher need to know]. Informatsiino-Metodychnyi Zhurnal «Shkola», 12, 61–92.
4. Masol, L. M., & Arystova, L. S. (2013). *Muzychne mystetstvo: pidruchnyl dlia 5 kl. dlia zahalnoosvit. navch. zakl.* [Musical art: Student's Book for 5 grade for secondary schools]. Kharkiv: Sytsyia.
5. Polat, E. S., & Bukharkina, M. Yu. (2010). *Sovremennye pedagogicheskie i informatsionnye tekhnologii v sisteme obrazovaniia* [Modern pedagogical and information technologies in the education system]. (3rd ed.). Moscow: Izdatelskiy tsentr «Akademiiia».
6. Selevko, H. K. (2006). *Entsiklopediia obrazovatelnykh tekhnologii: Vol. 1* [Encyclopedia of educational technologies]. Moscow: NII shkolykh tekhnologii.

Стаття надійшла до редакції 19.06.2017 р.

У статті висвітлено окремі питання підготовки майбутніх дизайнерів у коледжах і вищих навчальних закладах. Проаналізовано ознайомлення учнів з основами дизайну в загальноосвітніх та спеціалізованих закладах, закладах позашкільної освіти. З метою навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх дизайнерів у вищій школі автором запропоновано навчально-методичний комплекс «Основи дизайну», що передбачає теоретичний, практичний блоки та самостійно-творчу роботу студентів, у якій вони демонструють набуті знання та компетентності в розробці творчих проектів. Представлено серію творчих завдань для студентів і результати їх виконання.

Ключові слова: дизайн-освіта, підготовка майбутніх дизайнерів, вища школа, коледж, навчально-методичний комплекс «Основи дизайну».

На початку ХХІ ст. дизайн став невід'ємною частиною життя сучасної цивілізованої людини. За останні два десятиліття практика дизайну надзвичайно ускладнилася, і провести межу між дизайном та іншими сферами професійної діяльності художника поза мистецтвом у його станковому варіанті стає дедалі складніше. Становленню дизайну сприяла творча діяльність не тільки митців, а й інженерів, педагогів, філософів, конструкторів та людей інших професій, які внесли в цей вид творчості свої професійні уявлення, знання й методи, адаптували їх та продовжують адаптувати до цілей і завдань нової професійної сфери.

Проектування принципово нових промислових виробів, косметичні зміни в зовнішньому вигляді промислової продукції без серйозної зміни її технічних характеристик, створення фірмового стилю, що охоплює всі сфери діяльності сучасної корпорації, вирі-

УДК 37.091.12:005.963.5:378:7.012

Гаврилук Роман Миколайович,

директор Вижницького коледжу прикладного мистецтва
ім. В. Ю. Шкрібляка, викладач вищої категорії, член Спілки дизайнерів
України, м. Вижниця, Україна, e-mail: roman.gavrilyuk.79@gmail.com

ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

шення експозицій, проект організації навчання по телебаченню, програма урбанізації для країн, що розвиваються, нарешті, художня обробка агітаційних матеріалів на виборах – усе це в наші дні називають дизайном і виконують фахівці – професійні дизайнери. Фактично, зараз неможливо знайти галузь соціальної практики, в якій би не брали вельми діяльну участь професійні художники-проектувальники, дизайнери, які здобувають фахову підготовку на базі навчальних закладів вищої школи.

Теорія, історія та методологія дизайну викладені в наукових працях таких авторів, як Д. Лебедев, В. Тименко, В. Трофімчук та ін. До проблеми дизайн-освіти зверталися О. Гервас, С. Кожуховська, Є. Клімов, Н. Конишева, Л. Малиновська, В. Наумов, В. Пузанов, В. Розін, В. Сидоренко, Є. Ткаченко та ін. Дослідники аналізують становлення сучасного українського мистецтва (Д. Крвавич), вивчають особливості сучасних архітектури та містобудування (В. Шпільчак), напрями розвитку дизайн-освіти в Україні (В. Даниленко). Різноманітні проблеми дизайнерської освіти в різних ланках освітньої системи України розглядають: С. Мигаль (викладання дизайну й мистецтва у вищій школі), Є. Антонович (методика викладання дизайну та інших спеціалізованих курсів студентам художньо-графічних і загальнотехнічних факультетів, унціям загальноосвітньої школи).

Разом із цим зазначимо, що дизайн як специфічна освітня галузь є порівняно новою в системі мистецької освіти України, його навчально-методичне забезпечення недостатньо розроблене для різних освітніх ланок – шкіл, коледжів і вузів, що шкодить профорієнтації учнів і якісній, ґрунтовній підготовці студентів. Особливо ця проблема актуальна у вищій школі. Тож виникає необхідність розробки програм курсів і практикумів роботи зі студентами, а також навчальних посібників, рекомендацій, що допоможе майбутнім дизайнерам набутти відповідних професійних компетентностей і підготує їх до практичної роботи. З огляду на вищевказане **метою статті** є стислий аналіз пропедевтики дизайну в початковій школі, де учні набувають елементарних дизайнерських умінь, ознайомлення з дизайном у основній і старшій школі, процес підготовки майбутніх дизайнерів у вищій школі; розкриття потенціалу запровадження інтеграційного підходу в навчанні майбутніх дизайнерів; представлення розробленої нами серії творчих завдань для студентів художніх спеціальностей вищого навчального закладу в процесі їх дизайнерської підготовки.

У довідковій літературі в загальному визначенні дизайн трактується як творчий метод, процес та результат художньо-технічного проектування промислових виробів, їхніх комплексів і

систем, орієнтований на досягнення найповнішої відповідності створюваних об'єктів і середовища потребам людини, як утилітарних, так і естетичних. Дизайном називають і задум, і проект чи креслення, конструкцію або оригінальну ідею, подану у вигляді малюнка, а також – композицію, витвір мистецтва. Оскільки дизайн розвивається на стику художньо-предметного мистецтва й інженерної практики у сфері індустріального виробництва, активізуються різноманітні **напрями дизайну**.

Промисловий дизайн – це мистецтво поєднання дизайну з технологіями, своєрідний маркетинговий інструмент, що має складові: дизайн знарядь праці, побутової техніки, меблів, транспортний дизайн і навіть дизайн механізмів. Цікавий і якісний дизайн промислового виробу сьогодні є ефективним способом виділитися серед конкурентів і зацікавити сучасного споживача.

До сучасного **графічного дизайну** належить поліграфія, веб-дизайн, дизайн ТМ (торгових марок і знаків), інші види візуального дизайну із застосуванням комп'ютерної графіки. 3D-дизайн виділився з графічного дизайну як окремий напрям і став найперспективнішою сферою «об'ємного» комп'ютерного дизайну, яка охоплює 3D-анімацію, 3D-презентацію і дизайн інтер'єрів (макетів).

Веб-дизайн (англ. *web design*) – різновид сучасного дизайну, що передбачає проектування веб-інтерфейсів для сайтів чи веб-розширення; це галузь веб-розробки, що охоплює цілий ряд напрямів і дисциплін, таких як графічний веб-дизайн, проектування інтерфейсів, авторинг тощо. Найчастіше виконання різних етапів процесу веб-дизайну забезпечують відповідні спеціалісти (менеджер проекту, дизайнер, веб-програміст, веб-майстер тощо).

Дизайн інтер'єрів допомагає облаштувати сучасну оселю – зручну й естетично оздоблену.

Ландшафтний дизайн орієнтує на створення штучних і живих ландшафтів (навіть на реконструкцію зруйнованих ландшафтів), декоративну дендрологію, озеленення доквілля та житлових приміщень, флористику. Сучасний і

стильний архітектурний дизайн тісно пов'язаний з екстер'єрним архітектурним плануванням.

Своєрідною індустрією моди є дизайн одягу, взуття та аксесуарів. Набувають поширення арт-дизайн, етно-дизайн та ін.

У основі існування дизайну, з одного боку, прагнення авторів відобразити й відтворити навколишній світ з його гамою кольорів, різноманіттям форми, ритму тощо, а з іншого – прагнення до створення форм, кольору, відтінків, які не існують у природі, а тільки в уяві творця, що дозволяє заглянути в те середовище, де людина буде жити і працювати в майбутньому. Тож розробка стратегії, можливостей і варіантів є частиною творчого процесу, каркас якого утворюють інформація та логіка. Дизайн потребує творчих зусиль, щоб запропонувати можливі ідеї, концепції і змінити існуюче сприйняття світу.

Духовно-естетична значущість предметного середовища в її впливові на людину помітно зростає в сучасних умовах, що потребує відповідних фахівців, яких готують на базі різних навчальних закладів України – тут ідеться вже про відповідний професійний напрям. Перші ж поступки щодо ознайомлення з основами дизайну розпочинаються ще у ... дитячих садках: малюків заохочують до малювання ескізів майбутніх різноманітних іграшок, конструювання з картону простих механізмів (машинки, меблі), обговорення інтер'єру приміщення дитячого куточка та інших творчих проектів, де дитина дістає уявлення про красу довкілля і вчиться сама створювати цю красу. Початкові уявлення про дизайн як важливу складову проектування, а також завдання зі складання різних видів композицій з художніх, природних, викидних матеріалів у межах навчальних курсів з мистецтва і трудового навчання пропонують у *загальноосвітній школі*.

Аналіз чинних навчальних програм з **«Мистецтва»** дозволяє відзначити, що в початковій школі діти ознайомлюються з явищами взаємодії видів мистецтва та зв'язків мистецтва з життям і внутрішнім світом дитини і створюють декоративні композиції та орнаменти, вирізують з паперу симетричні зобра-

ження, виконують малюнки розписом (1 клас).

Розвитку художньо-творчих проявів учнів сприяє створення у 2 класі орнаментальних композицій у графічних, живописних, декоративних техніках.

Осмислення можливостей художньо-образного відображення зв'язків у системі «мистецтво - люди» відбувається в 3 класі, де учні вже орієнтуються в мистецьких поняттях і вчать ширше виявляти своє ставлення до світу художньо-мистецькими засобами.

Учні 4 класу, розуміючи зв'язки між формою і призначенням предмета, його декором, уже можуть проявити своє бачення в нескладних симетричних й асиметричних композиціях із простих декоративних мотивів, виконати замальовки з натури та за уявою об'єктів живої природи, архітектурних споруд тощо. До закінчення початкової школи учні орієнтуються в поняттях: орнамент, симетрія, центр композиції, ескіз, хенд-мейд, дизайн, символ, орнамент, розпис, що є первинними поняттями дизайну. Отже, на уроках мистецтва в початковій і основній школі учнів поступово готують до створення гармонійного предметного середовища у сфері технічної естетики (дизайну), що формує дизайнерське мислення й дозволяє розвивати естетичне ставлення до світу речей.

Освітня галузь **«Технології»** в молодших класах загальноосвітніх навчальних закладів реалізується через зміст навчальних предметів «Трудове навчання» та «Інформаційно-комунікативна грамотність», які базуються на практичній діяльності учнів. Уроки в початковій і основній школі передбачають виконання учнями практичної роботи: виготовлення макетів (одноповерхового, багатопверхового будинків тощо), іграшкових меблів, транспортних засобів та ін. із штучних матеріалів та картону; великого значення набуває робота з оздоблення об'ємних виробів.

Вивчення теми «Дизайн, оформлення та оздоблення виробів» у старшій школі спрямовує учнів на розуміння видів дизайну (графічний, промисловий, ландшафтний тощо) та специфіки дизайнерської діяльності. Учні долучаються до розробки ескізів дизайну середовища, поліграфічної продукції,

моделювання транспортних засобів, побутових предметів на основі природних форм, використання медіа-технологій у процесі створення дизайнерського продукту.

Зокрема, рекомендується орієнтовний перелік творчих проєктів для учнів: обладнання зони відпочинку на вулиці, у школі, вдома (лавка, стіл, гойдалка, садові скульптури, ліхтарі тощо); розробка корисних речей для інтер'єру школи, дитячого садка, громадських місць, помешкання; виготовлення ескізів виробів в етнічному стилі; корисних речей для людей з обмеженими можливостями; розробка обладнання та пристосування для навчальних кабінетів; одягу для тематичних свят тощо.

Більш глибоко пізнавати дизайн як вид мистецтва, його специфіку та роль у житті сучасної людини і фахівця мистецької галузі мають можливість учні *спеціалізованих загальноосвітніх шкіл художнього профілю*, а також – вихованці коледжів і студенти вишів. Так, навчальні програми для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з профільним рівнем передбачають опанування основ дизайну під час вивчення тем «Графічний дизайн», «Візуальні носії знакової мови та використання знаків у сучасній промисловій графіці і рекламі», «Рекламне мистецтво», «Web-дизайн», «Сучасні тенденції в розвитку Інтернет-технологій» «Сайтобудівництво в Україні» тощо. Учні знайомляться з професіями Web-майстра, Web-дизайнера, інженера логічного проектування, менеджера з реклами тощо. На допомогу педагогам цих закладів виконано програми й дослідження фахівців (Краснова Н. М., Туляєв В. В. та ін.), в яких розроблено зміст і методичні рекомендації щодо допрофільної підготовки учнів основної школи, що в подальшому дасть їм можливість свідомо визначитися із вибором майбутньої професії. Отже, зміст трудового навчання у школі спрямований на формування конструктивних умінь, проєктно-технологічної та інформаційної компетентності учнів, з урахуванням сучасних вимог дизайну і технологій виготовлення виробів, а шкільна профільна дизайн-освіта допомагає учням старших класів визначити-

ся з вибором професії та сформуватися у спеціальному творчому середовищі під керівництвом фахівців з дизайну.

Слід зазначити, що в ознайомленні дітей з дизайном певну роль відіграють і *заклади позашкільної мистецької освіти* державної і недержавної форм власності (палаці, клуби, Мала академія, освітньо-культурні центри та ін.), в яких художньо-естетичний напрям вирізняється варіативністю, а найбільш популярними є художній, декоративно-прикладний гуртки, театр моди, народні ляльки, вишивка, плетіння та ін. Саме тут вихованці отримують практичні вміння з окремих складових дизайнерської освіти: декоративного розпису та батіку, конструювання та моделювання одягу, виробів тощо.

Певною мірою до дизайну долучаються й ті діти, які відвідують художні гуртки в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах (школи естетичного виховання (ШЕВ), дитячі художні школи (ДХШ) – тут вони вивчають композицію, композиційні закони, які використовуються і в дизайні, рисунок та інші предмети, які набувають поширення. На базі приватних навчальних закладів вивчаються також комп'ютерна графіка, дизайн, дитяча анімація та ін.

Окремими осередками в дизайн-освіті є *спеціалізовані дитячі школи декоративно-прикладного мистецтва*: вони функціонують і в Києві, і в регіонах (відомою є школа художніх ремесел в Рогатині, гончарна школа в Коломийському районі Івано-Франківської обл., відкрита школа іконопису «Нікош» у Хмельницькому та ін.).

Звичайно, ланка позашкільної художньо-естетичної освіти сьогодні є предметом відкритої дискусії щодо необхідності, доцільності її структури та якості надання освітніх послуг, однак зазначимо: ці заклади мають широкий простір для розробки і реалізації цікавих і сучасних мистецьких програм з елементами дизайну.

Специфічними особливостями відзначається викладання дизайну в *коледжах*. Так, у коледжі «Академія мистецтва краси» (м. Київ) можна отримати кваліфікацію зі спеціалізації «Дизайн

інтер'єру» та «Дизайн в сфері декоративно-прикладного мистецтва»; в Брянківському коледжі ЛНУ ім. Т. Шевченка (м. Лисичанськ Луганської обл.) – відповідну освіту з дизайну одягу, меблів та з ландшафтного і графічного дизайну; Львівський державний коледж декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша, Львівський технологічний коледж і Львівський коледж будівництва, архітектури готують фахівців зі спеціальностей «Дизайн», «Інтер'єр і обладнання», «Графічний дизайн»; Мистецький коледж художнього моделювання та дизайну ім. С. Далі забезпечує підготовку спеціалістів із дизайну реклами та комп'ютерної графіки, дизайну одягу та аксесуарів; Мистецький коледж художнього моделювання та дизайну (м. Київ) розвиває та вдосконалює традиційні спеціалізації сучасного дизайну (дизайн промислових виробів, меблів; фітодизайн, флористика, дизайн шкіри та хутра, текстилю, одягу; дизайн ювелірних виробів, дизайн комп'ютерної графіки, графічний дизайн, дизайн реклами, WEB-дизайн, WEB-анімація, дизайн поліграфії, фото-, відеодизайн, мультиплікація).

Окремо виділимо *Вижницький коледж прикладного мистецтва імені В. Ю. Шкрябляка*, що з 1989 р. готує фахівців-дизайнерів з розробки й оформлення інтер'єрів, екстер'єрів громадських і житлових будівель, міських та позаміських споруд, малих архітектурних форм, ландшафту, меблів тощо (спеціалізація «Дизайн середовища»), а також з розробки й оформлення одягу (спеціалізація «Дизайн одягу»).

Загалом метою спеціальності «Дизайн» є вирішення проблем проектування від найменшого елемента конструкції до глобальних великих проектів. Викладачі коледжу, зважаючи на потреби та вимоги часу, акцентують увагу студентів на кінцевій меті діяльності дизайнера – соціальній привабливості їхніх ідей. Тобто дизайн стає інструментом комунікації між людиною та об'єктом дизайну. Отже, в процесі розробки проекту слід зважати на ергономіку (легкість у використанні об'єкта дизайну); відобразити оригінальні особливості автора як фахівця, що працює з об'єктом дизайну; враховувати остан-

ні тенденції в галузі – нові технології в дизайні. Так наприклад, студент, який обирає для себе спеціальність *«Дизайн середовища»*, неодмінно повинен володіти багатьма якостями та вміннями сучасної творчої людини. Створюючи простір з неповторним стилем, енергетикою, втілюючи ідеї нового інтер'єру спочатку в ескізі, а потім у кресленнях, дизайнер інтер'єрів реалізує себе не лише як художник, але і як конструктор, проектувальник тощо.

За державним класифікатором професій України студент коледжу отримує професію *3471 «дизайнер – виконавець художнього твору (виробу)» і може працювати на всіх видах підприємств, які виготовляють художню продукцію. Крім цього, молодий фахівець може вести професійно-творчу діяльність, де він виступатиме в ролі проектант-розробника власних ідей для замовника, оскільки підготовлений до роботи за такими *видами діяльності*: розпис тканин; розробка екслібрисів, поштових листівок, ілюстрування; розробка календарів, каталогів, рекламної продукції; розробка проектів інтер'єру, екстер'єру, малої архітектурної форми, дитячих ігрових майданчиків; виготовлення творів декоративно-прикладного характеру; керівник гуртка; керівник творчої майстерні; виконавець художньо-оформлювальних робіт; колорист (художник); художник-оформлювач; художник-декоратор, декоратор вітрин.

Базову основу у структурі формування майбутнього дизайнера створюють *навчальні дисципліни образотворчого циклу*: рисунок, живопис, кольорознавство, пластична анатомія, які безпосередньо розвивають цілісне дизайнерське мислення. Особливу вагу мають фахові предмети, які формують професійні компетентності в сучасному конкурентному середовищі.

Так, *«Композиція і проектування»* надає основи композиції, закони та категорії композиції, імітації матеріалів, проектування житлових та громадських споруд з використанням декоративної вставки в інтер'єр у різних техніках, проект-розробку малої архітектурної форми, проект-розробку кафе, бару, ресторану, проект-розробку дитячого майданчика та обладнання для нього.

На заняттях «Професійної майстерності» студенти оволодівають різними техніками декоративно-прикладного характеру: розпис на тканині, розпис на дереві, розпис на склі, псевдо-вітраж, виконання макету за власним проектом, робота з будівельними матеріалами.

Вивчаючи предмет «Шрифти і проектна графіка», студенти отримують практичні уміння з написання тексту за допомогою пера, пензля та побудови шрифтів за модульною сіткою, вивчають різні види шрифтів: шрифт готеск, шрифт антиква, скоропис, устав, громадський петровський шрифт, курсив, трафаретне мистецтво – шрифти, логотипи, написання оголошень, листівок, афіш.

«Технологія і матеріалознавство» – це предмет, який знайомить з матеріалами та інструментами, необхідними для роботи дизайнера, художника. Програмою передбачено роботу з папером (аплікація, витинанка, мозаїка з паперу, колаж, пап'є-маше), з деревиною (ручна обробка деревини, механічна обробка деревини, сушіння деревини), з текстильними матеріалами (розпис на тканині, холодний батик, гарячий батик), з металами (карбування, ковальство, філігрань), вивчення технік монументального мистецтва (мозаїка, графіто, вітраж, фреска), графічних технік (графіка, гравюра, ліногравюра, офорт, естамп, екслібрис).

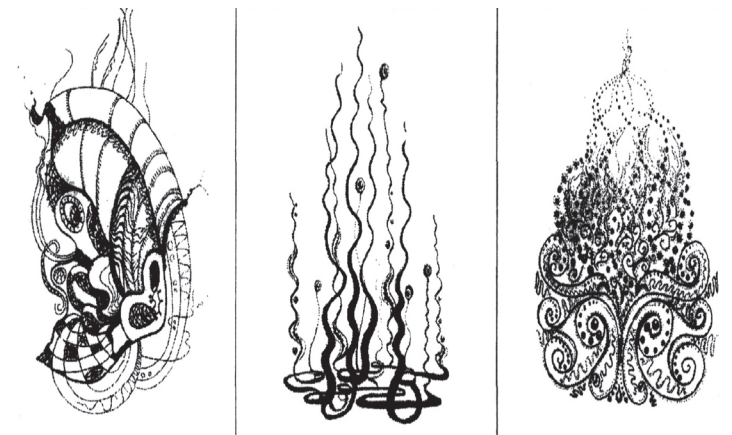
Курс «Комп'ютерне проектування» передбачає вивчення основ проектування дизайнерської продукції, яка широко застосовується в дизайні реклами, поліграфії, а також у різних технологіях виробництва. Сьогодні вимагає спеціалістів, які вміють змодельовати ідею клієнта і представити її цілісно: саме тому в нашому закладі значна увага приділяється втіленню студентами свого проекту за допомогою пакета графічних програм: Coral Drow, Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, а також програм для 3d візуалізації.

Курс «Основи формування та конструювання» знайомить студентів зі створенням модульних композицій в об'ємі, модулів, трансформації форми та вирішення малої архітектурної форми в макеті.

На заняттях з предмету «Креслення і перспектива» студенти освоюють за-

Мал. 1. «Ніч настає». Матеріал: туш, перо, гелева ручка. Техніка виконання: графіка. Автор Федорович Б., II курс, Дизайн

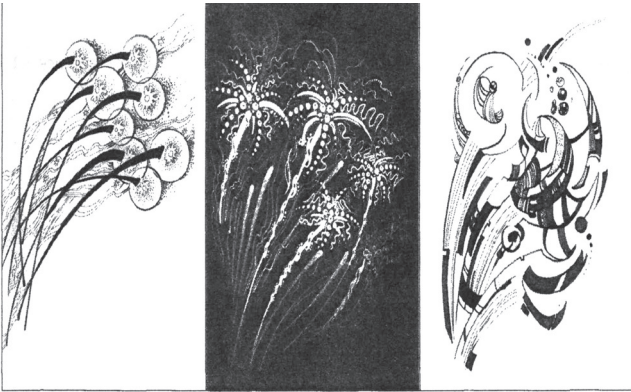
Мал. 2. «Пробудження». Матеріал: туш, перо, гелева ручка. Техніка виконання: графіка. Автор Григоряк І., II курс, Дизайн

гальні відомості про креслення та перспективу: а) типи ліній, креслярський шрифт, вигляд, аксонометричні проєкції; б) перспективу предметів, в основі яких лежить коло та прямокутник; в) побудову перспективи; г) метод архітекторів; д) тіні в перспективі від штучного та природного освітлення.

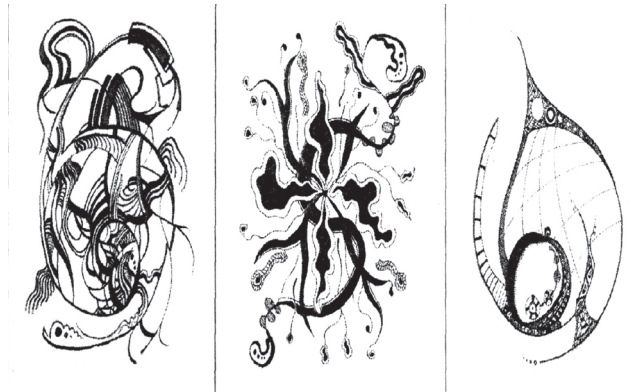
Творча робота майбутніх дизайнерів передбачає розвинене уміння образно бачити і зображувати форму в просторі та на площині, використовуючи при цьому різні види графічних технік, знання тонкощів проектування. Методична послідовність оволодіння графічними прийомами від простого до складного, передбачена в процесі вивчення «Формування та конструювання». На практичних заняттях студенти опановують методи та прийоми формування, вчать розуміти особливості роботи із формою, використовуючи специфічне дизайнерське мислення.

Грунтовну підготовку майбутні дизайнери отримують на базі вищих навчальних закладів. Для студентів одного з таких закладів – Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича – автор статті у співавторстві з викладачем цього закладу І. М. Буднікевич розробили навчально-методичний комплекс «Основи дизайну» (що впроваджується І. М. Буднікевич у навчально-виховний процес Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича з 2010 р.). Комплекс передбачає теоретичний, практичний блоки та самостійно-творчу роботу студентів, в якій вони демонструють набуті знання та компетентності в розробці творчих проєктів. Дисципліна вивчається на II курсі в III семестрі за напрямком «Дизайн» (72 год.) студентами, які здобувають спеціальність «Маркетинг».

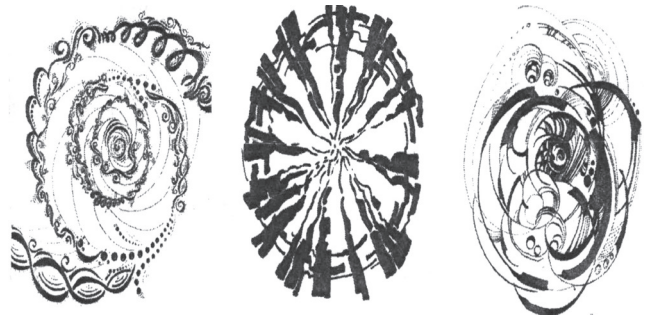
Слід наголосити на важливості опанування студентом графічними матеріалами (олівець, туш, гелева ручка,

Мал. 3. «Вітер». Матеріал: туш, перо, гелева ручка. Техніка виконання: графіка. Автор Штефуряк І., II курс, Дизайн

Мал. 4. «Гармонія». Матеріал: туш, перо, гелева ручка. Техніка виконання: графіка. Автор Плахотнікова А., II курс, Дизайн

Мал. 5. «Круговерть». Матеріал: туш, перо, гелева ручка. Техніка виконання: графіка. Автор Федорович Б., II курс, Дизайн

маркер) для детального, зрозумілого і грамотного представлення свого творчого проекту, розкриття авторського задуму та ідеї, що гарантує позитивне ставлення замовника і успіх реалізації. Тому під час опанування комплексу «Основи дизайну» важливе місце відводиться виконанню студентами творчих завдань.

Представимо до вашої уваги окремі завдання і результати їх виконання студентами:

1. Створення художнього образу з крапок і прямих ліній, спрямованих вниз (мал. 1).

2. Створення художнього образу з крапок і хвилястих ліній, спрямованих угору (мал. 2).

3. Створення образної композиції з крапок і ліній, спрямованих по діагоналі вгору (мал. 3).

4. Створення об'ємно-просторової композиції за допомогою хвилястих ліній (мал. 4).

5. Створення образної композиції з крапок і ліній, спрямованих від центру (мал. 5).

6. Створення образної композиції з крапок і прямих ліній (мал. 6).

7. Створення образної композиції з крапок і ліній, спрямованих по діагоналі вниз (мал. 7).

Наведені зразки виконання завдань наочно демонструють основний метод дизайну – художньо-образного моделювання об'єкта в дизайн-проектванні за допомогою композиційного формотворення.

Таке розуміння складності композиційного мистецького твору повністю відповідає історичній практиці різних форм, видів та жанрів художньо-композиційної творчості. Так наприклад, ні в поезії, ні в музиці, ні в живопису складність твору не зводиться до кількості використаних слів, кольорів. А головне – композиційні зв'язки і відношення, що перетворюють матеріал твору в

цілісну форму і надають йому певний художньо-образний зміст.

Кульмінацією опанування курсу майбутніми фахівцями є розробка дизайн-проектів студентами 3-х курсів, де вони мають виконати і представити цілісний проект будь-якого об'єкта (бібліотеки, кафе, зоопарку, магазину та ін.). Так наприклад, композиція інтер'єрного середовища салону краси «Монро» складається із взаємопов'язаних між собою елементів (мал. 8).

У проекті виділені:

- домінанта (декоративна вставка та підвісна стеля), яка концентрує функціональні та емоційно-художні характеристики салону краси;

- акценти (декоративні перегородки та сучасні меблі), що спрямовують увагу до домінуючих елементів композиції;

- фон (колір стін та підлоги, салонне наповнення) – основна маса складових інтер'єрного середовища, що створює його «просторове тіло», на якому добре

сприймаються візуальні характеристики доміантних та акцентних компонентів.

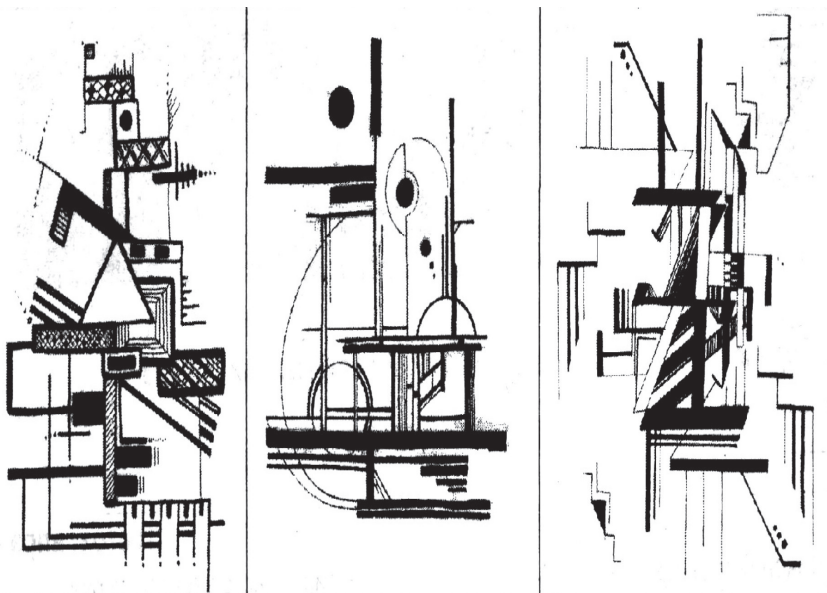
Характер внутрішньої об'ємно-просторової структури приміщення салону, його пропорції, ритміка та пластика архітектурних деталей підкреслені за допомогою світла – природного та штучного. Світло і тінь «виліплюють» форму, найбільш вигідно підкреслюють облаштування салону краси. Вдало підібраний за кольором, формою та пропорціями світильник відіграє роль акценту, декоративної плями, яка пов'язує між собою всі частини внутрішнього облаштування приміщення.

Для вирішення питань світла та освітлення проектувальник використовує широку палітру джерел – ламп та світильників. Ця обставина ускладнює завдання спеціаліста-дизайнера, адже необхідно зорієнтуватися в цьому різноманітті та знайти правильне технічне рішення даного проекту, а саме: не можна допустити переосвітлення приміщення; із урахуванням досліджень з психології реалізувати мінімальні вимоги до освітлення; врахувати якість освітлення для правильної передачі кольорів інтер'єру.

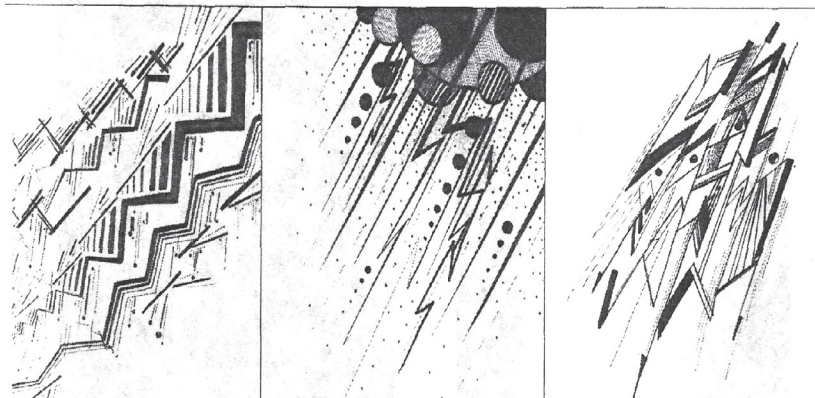
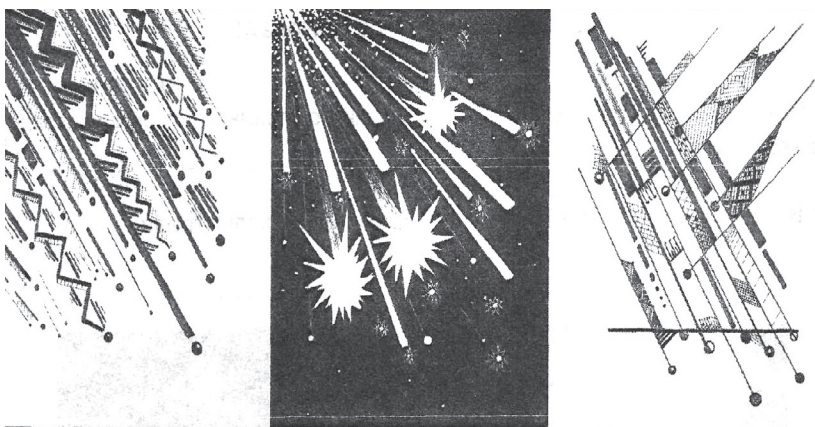
Відповідно до ідеї автора, кольоровим ядром композиції інтер'єру салону краси «Монро» стає кожен елемент, а оздоблювальні матеріали він підбирає за такими кольоровими характеристиками, які створюють м'який колорит приміщення. Колористична схема інтер'єру будується з урахуванням даних, накопичених сучасною наукою.

У презентованому проекті автор задекларував особисту манеру виконання, яка може бути віднесена до сучасного напрямку дизайну – ассамбляж.

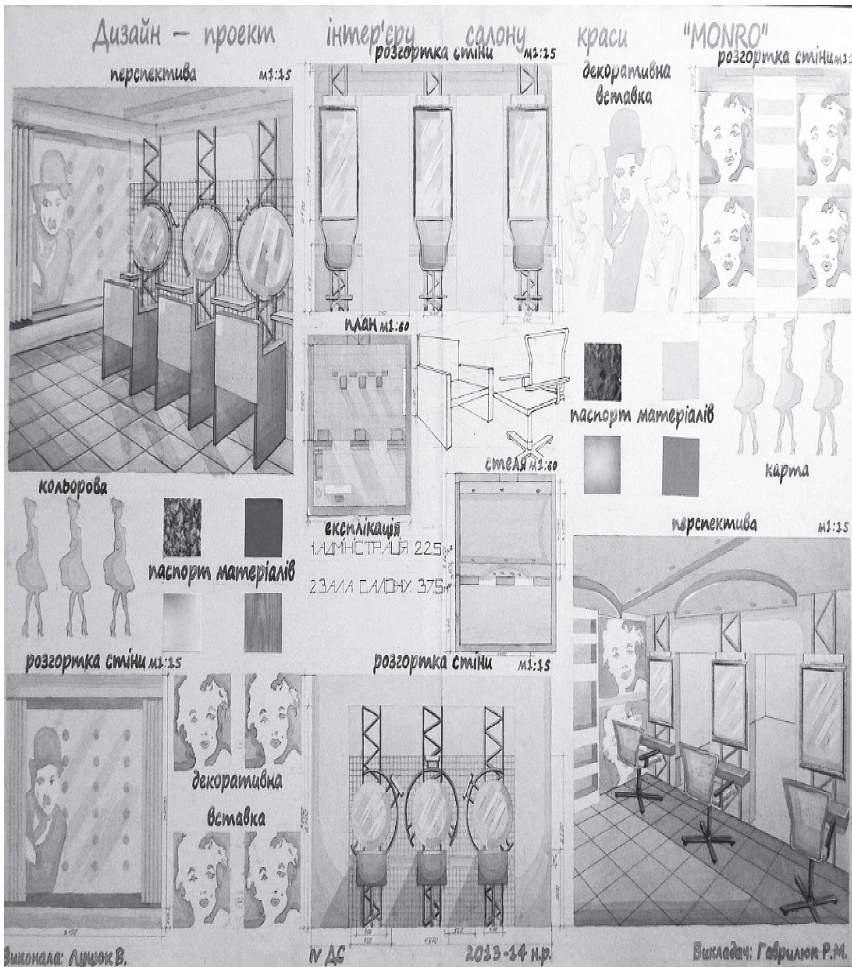
Висновки. В умовах ринкової економіки конкурентоспроможним стає той фахівець, хто мислить творчо, поставлені завдання вирішує нетривіально. Тому навчити створювати сучасний і затребуваний продукт, використовуючи творчий підхід до справи, є одним з найважливіших завдань, які ставить суспільство перед вищим навчальним закладом у процесі підготовки студентів спеціальності «Дизайн». У зв'язку з цим виникає гостра необхідність у такій системі підготовки фахівців, яка могла б

Мал. 6. «Рівновага». Матеріал: туш, перо, гелева ручка. Техніка виконання: графіка. Автор Чокан С., II курс, Дизайн

Мал. 7. «Зорепад». Матеріал: туш, перо, гелева ручка. Техніка виконання: графіка. Автор Мельничук К., II курс, Дизайн

Мал. 8. Композиція інтер'єру салону краси «Монро»

швидко й адекватно реагувати на мінливу кон'юнктуру ринку. Зміна підходу до вирішення професійних дизайнерських завдань викликає необхідність перегляду методів і умов професійної підготовки дизайнерів, розробки гнучких педагогічних технологій, що легко адаптуються до мінливих умов сьогодення.

На основі розглянутого вище, можна вважати, що практична підготовка студентів-дизайнерів під час виконання робіт в різних матеріалах має пропедевтичний характер, оскільки фактично не є «вузьконаправленою», а містить резерв для розвитку творчого й проектного мислення студентів, здібностей до самонавчання й творчого вирішення професійних завдань. Водночас, існуюча методична база виготовлення робіт у

різних матеріалах для студентів-дизайнерів потребує систематизації існуючих методів, адаптації реальних проектних технологій до умов та можливостей навчального процесу та розробку нових педагогічних технологій дизайнерської підготовки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Косюк В. Р. Особливості формування в майбутніх дизайнерів колористичного сприйняття в контексті вивчення курсу «кольорознавство»: ергономічний аспект / В. Р. Косюк // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2014. – Вип. 36. – С. 206–213.
2. Поліщук А., Проценко Т. Основи дизайну та комп'ютерної графіки: Програма курсу для студентів педагогічних спеціальностей та вчителів // Шкільний світ: Інформатика. – № 35 (323), 2005. – С. 13–25.

3. Поліщук А. А. Програма інтегрованого курсу за вибором «Образотворче мистецтво і комп'ютерна графіка»: Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу : довідково-метод. вид. – Харків, 2006. – С. 620–640.

4. Шпіпчак В. Дизайн в українській школі: проблеми та перспективи // Мистецтво та освіта. – 2000. – № 3. – С. 2–7.

REFERENCES

1. Kosiuk, V. R. (2014). *Osoblyvosti formuvannia v maibutnikh dizaineriv kolorystychnoho spryiniattia v konteksti vvychnnia kursu «Koloroznavstvo»: erhonomichnyi aspekt* [Features of formation of the future designers' color perception in the context of learning the course "Colour Studies": Ergonomic aspect]. In Pedagogika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh: Vol. 36.
2. Havryliuk, R. M., & Budnikevych, I. M. (Eds.). (2010). *Osnovy dizainu* [Basis of design]. Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t.
3. Polishchuk, A., & Protsenko, T. (2005). *Osnovy dizainu ta kompiuternoï grafiky. Prohrama kursu dla studentiv pedahohichnykh spetsialnostei ta vchyteliv* [Fundamentals of design and computer graphics. Educational program for students of pedagogical specialties and teachers]. Shkilnyi Svit: Informatyka, 35 (323), 13–23.
4. Polishchuk, A. A. (2006). *Prohrama intehrovanoï kursu za vyborom «Obrazotvorche mystetstvo i komiuterna grafika»* [The program of the integrated selective course "Fine Art and Computer Graphics"]. Kharkiv.
5. Masol, L. M. (Ed.), Bazeliuk, O. V., Komarovska, O. A., Muromets, V. H., & Rahoziina, V. V. (2012). *Mystetska osvita v Ukraini: rozvytok tvorchoho potentsialu v XXI stolitti: Analitychna dopovid ukrainskoïu, rosiiskoïu, anhliiskoïu movamy* [Artistic education in Ukraine: Development of creative potential in the XXI century: Analytical report in Ukrainian, Russian, English. Kyiv: Aura Buks.
6. Shpipchak, V. (2000). *Dyzain v ukrainskii shkoli: problemy ta perspektyvy* [Design in Ukrainian school: Problems and perspectives]. *Mystetstvo ta Osvita* [Art and Education], 3, 2.

Стаття надійшла до редакції 5.11. 2017 р.